

2006-09-09

En grön omställning för framtiden

”Klimatförändringarna är vår största globala utmaning. Sveriges beroende av olja ska brytas till 2020.” (Valmanifestet)

Inledning

Ett hållbart samhälle ska inte töra på jordens resurser. För oss socialdemokrater handlar det om rättvisa mellan vår generation och de kommande. Utan en progressiv miljö- och energipolitik kan levnadsstandarden och livskvaliteten komma att sänkas betydligt för kommande generationer. Framtiden skapar vi nu.

Gröna Folkhemmet har blivit ett samlingsnamn för visionen om ett modernt högteknologiskt välfärdssamhälle som vårdar och varsamt nyttjar naturens resurser. Det är socialdemokraternas svar på vår tids och vår värld's stora ödesfråga – klimatfrågan. Här finns tydliga mål om hur vi på olika sätt vill premiera miljötänkande och förnybara energikällor, underlätta gröna alternativ och använda effektiva styrmedel. Sverige och det svenska miljöarbetet beröms i vår omvärld. Vi har internationellt sett en mycket stor andel förnybar energi. Men det räcker inte. Vi måste gå vidare för att avveckla oljeberoendet, rädda Östersjön, få bort farliga kemikalier, rädda utrotningshotade djur och växter, och ställa om energisystemet till långsiktig hållbarhet.

För att värna vårt klimat och för att säkra vår energiförsörjning har vi socialdemokrater formulerat en ny uppgift – Sveriges oljeberoende ska brytas till år 2020. Då ska inte olja behövas för att värma våra hus och ingen bil ska vara ensidigt hänvisad till bensin eller diesel. Då ska vi kraftigt ha ökat vår förnybara energiproduktion och kraftigt ha förbättrat vår förmåga att effektivt använda vår energi. De två största utmaningarna som ligger framför oss är dels att generellt öka energieffektiviseringen i samhället och dels bryta oljeberoendet i vägtrafiksektorn, som till 97 procent är oljebaserad.

Uppgiften att kraftigt minska oljeanvändningen för att bryta oljeberoendet kräver en bred och ambitiös politik. Därför vill vi öka satsningarna. I det socialdemokratiska valmanifestet lanserar vi ett investerings- och forskningsprogram, som fullt utbyggt ska ligga på 2 miljarder kronor per år

Den gröna omställningen rymmer enorma möjligheter – i tillväxt, arbetstillfällen och för ett uthålligt samhälle. Satsningen på förnybar energi kommer att vara en stor möjlighet för svenska företag att ge nya jobb och nya intäkter som också kan betala välfärden. Miljöteknik är en av Sveriges snabbast växande exportbranscher.

Den gröna omställningen kräver också global solidaritet. Här bygger vi vidare på en lång tradition inom arbetarrörelsen. Den socialdemokratiska regeringen driver en aktiv miljöpolitik inom både EU och FN. Som ett av världens ledande

biståndsländer, med 1 procent av BNI i bistånd, kan vi stötta världens fattiga i kampen för att förena ekonomisk utveckling och god miljö.

Vi vill bryta beroendet av olja!

Oljeberoendet ska brytas till år 2020. En bred politik omfattande alla samhällets fält verkar för att förverkliga denna vision.

Det finns tre stora skäl till att vi formulerat detta ambitiösa mål:

- **Det första är hotet mot vårt klimat.** Den pågående globala uppvärmningen kan bara förhindras om användningen av fossilbränslen minskar. Klimatförändringarna är en av vår tids allra största utmaningar. Att det sker klimatförändringar på vår jord står klart. Temperaturen stiger och extrema situationer av torka och översvämningar blir allt vanligare
- **Det andra är oron över oljepris och tillgången på olja.** Flera av de stora oljeproducentländerna präglas av politisk oro, samtidigt som efterfrågan på råvaror som olja ökar, både i USA och EU, men också som en följd av Kinas och Indiens snabba industrialisering. Att vara oberoende av olja blir då en stor fördel, inte minst för vår konkurrensutsatta industri.
- **Det tredje skälet är att det gör Sverige modernare och starkare.** Ansvar för vårt klimat och konkurrens om oljan tvingar länder att söka andra energilösningar. Tar Sverige ledningen i omställningen till hållbara energilösningar, kommer det att generera tillväxt, export och sysselsättning.

Vi ska fortsätta föra en ambitiös och bred klimatpolitik

Sverige bedriver en sammanhållen energi- och klimatpolitik. Vi har satt ambitiösa mål, ambitiösare än våra åtaganden enligt Kyotoavtalet. Utsläppen av växthusgaser ska minska med fyra procent till 2010 och med 25 procent till 2020. Vi kan vara pådrivande både inom EU och internationellt just för att vi själva – som få länder – lever upp till de mål vi sätter. Sverige ska även i fortsättningen behålla sin ledande roll i det internationella klimatarbetet.

Vår politik bygger på tydliga och långsiktiga ekonomiska styrmedel, som driver fram en kraftfull utbyggnad av förnybar energi, som vindkraft och kraftvärme. Transportsystemet måste ställas om. Kollektivtrafiken och godstrafiken på järnväg och till sjöss ska främjas. Den svenska bilparken förnygras och förändras i riktning mot bränslesnålare fordon. Förnybara fordonsbränslen ska gynnas även i

framtiden. Vi vill fortsätta ge stöd till klimatinvesteringar i landets kommuner, och fortsätta arbetet för en energieffektivare bostadssektor.

Medvetenhet och kunskap om klimat- och miljöfrågor är en förutsättning för om vi ska lyckas ställa om till ett långsiktigt hållbart samhälle. Skolan spelar här en avgörande roll. För att ytterligare stimulera diskussionen om klimatfrågan, kommer den socialdemokratiska regeringen att låta distribuera den förre amerikanske vice-presidenten Al Gores film, ”En obekväm sanning”, till svenska skolor.

Kommissionen mot oljeberoende

Regeringen tillsatte i december 2005 en särskild oljekommission för att peka ut strategier för att till år 2020 bryta Sveriges beroende av olja och påtagligt reducera oljeanvändningen. Kommissionen har letts av statsministern och bestått av representanter för forskning, näringsliv och energisektor.

Kommissionens grundläggande målsättning för perioden fram till 2020:

- Energieffektivisering av hela samhället med minst 20 procent
- 40-50 procent mindre bensin och diesel i vägtransporterna
- 25-40 procent mindre olja i industrin
- Ingen olja i uppvärmningen av bostäder och lokaler

Vi vill energieffektivisera Sverige i grunden

Effektivare energianvändning är nödvändigt som en del i att skapa ett modernt svenskt energisystem. Tekniken ger oss enorma möjligheter att göra detta och samtidigt minska både utgifter och miljöpåverkan.

På Chalmers tekniska högskola har man beräknat att det är möjligt att effektivisera energianvändningen för uppvärmning, hushållsel och driftel i bostäder med ungefär 40 procent på 15 till 20 års sikt. På Naturvårdsverket bedömer man att man bara genom att byta ut hälften av glödlamporna i den offentliga sektorn till lågenergilampor kan spara ungefär 128 miljoner kronor per år. Det ligger stora värden i energihushållning och energismarta lösningar.

Många industrier ligger redan nu långt framme. Många företag har gått före själva, och många har gjort det med stöd av staten. Energiintensiva företag har möjlighet att vara med i det femåriga programmet för energieffektivisering. Idag är det 120-talet företag som deltar.

Den offentliga sektorn ska vara en motor i omställningen. Genom ökade miljökrav i offentlig upphandling stimuleras teknikutveckling, och miljövänliga varor och tjänster stärks på marknaden. Vi vill genomföra en handlingsplan för att stärka detta instrument. Vid all statlig upphandling av energirelaterad utrustning och tjänster ska energi- och kostnadseffektiva alternativ väljas.

En viktig del i den gröna omställningen är produktionsmönster och konsumtionsvanor. Inom den stora skatteöversyn som vi vill genomföra, kommer vi att se över hur skattesystemet - med skatteavdrag och andra stimulanser - bättre ska stimulera en miljöriktig utveckling.

Kommuner ska utveckla strategier för minskat oljeberoende

För att lyckas med att ställa om till ett hållbart energisystem är insatser på lokal nivå avgörande. Vi socialdemokrater vill se strategier för att minska oljeanvändningen utvecklas i varje kommun under mandatperioden. Det kan handla om lokal produktion och distribution av biogas, om kommunens uppvärmningssystem såväl som att stödja de industrier som behöver hjälp att byta bränslen.

Råd för energieffektivisering skapas

Samordningen av energieffektiviseringsarbetet i samhället behöver förbättras. Vi vill därför skapa ett särskilt Råd för energieffektivisering som kan driva på energieffektiviseringsarbetet i hela samhället. Rådet ska stärka informationsarbetet och förbättra samordningen mellan samhällets olika aktörer.

Bostadssektorn – kraftig energieffektivisering

Vi vill att år 2020 skall användningen av fossila bränslen för uppvärmning i bebyggelsesektorn vara i det närmaste noll. Vi vill öka bostadssektorns energieffektivitet genom att nybyggnation, samt ombyggnation och upprustning av befintliga bostäder och lokaler ska göras så att energieffektivitet nås. Därför skärper vi nu byggkraven.

I våras lade vi fram vårt nationella program för energieffektivisering och energismart byggande. Det innehöll ett styrande mål för ökad energieffektivisering i bebyggelsen. Vi vill att energianvändningen per uppvärmd yta i bostäder och lokaler ska minska med 20 procent till år 2020 och 50 procent till år 2050, och därmed bidra till att den totala energiförbrukningen sjunker.

Vi kommer också att ställa krav på energieffektiva lösningar i offentlig upphandling och för statliga fastighetsägare. Statliga myndigheter och

fastighetsbolag ska vara föredömen och leda utvecklingen när det gäller energieffektivisering.

Vi vill möjliggöra individuell mätning av el och tappvarmvatten för att ge konsumenterna bättre verktyg att själva styra sin förbrukning. Vi kommer att ge stöd till forskning, teknikupphandling och marknadsintroduktion, och vi ska ha en landsomfattande informationskampanj om energieffektivisering. Det nya systemet med energideklarationer ska användas för att förbättra byggnaders energiprestanda.

Stödet till att byta oljepanna och direktverkande el till miljövänlig uppvärmning har varit framgångsrikt och fullföljs. Tiotusentals hushåll har redan ansökt om detta stöd som är på upp till 30 000 kronor.
Förnybar energi – vi vill bygga ut i snabb takt

Utbyggnaden av förnybara energikällor ska fortsätta i snabb takt. På detta sätt diversifierar vi vår energimix och ökar vårt utbud på el, så att elpriserna kan pressas och försörjningstryggheten ökas. Elcertifikaten är på plats som ett långsiktigt stimulanssystem för förnybar el. Systemet har visat sig mycket verkningsfullt och har jämfört med 2002 års nivå redan frambringat 5 TWh förnybar el. I våras höjdes ambitionsnivån till 17 TWh till 2016, vilket motsvarar elproduktionen från drygt tre kärnkraftsreaktorer. Systemet förlängdes till 2030 och ger därmed en långsiktig grund för utbyggnad av den förnybara energin.

Vi vill att mer bioenergi produceras från skog och jordbruk

Sverige har stor skogsareal, god åkermark och rikligt med vatten. Detta ger oss möjlighet att också utnyttja skog och åker för produktion av både värme, el och drivmedel. Redan idag får vi drygt 90 TWh, eller en knapp fjärdedel av vårt energibehov, från skogen. Bioenergiproduktionen från jordbruket uppgår däremot endast till 1 TWh.

Vi vill kraftigt bygga ut bioenergiproduktionen från jord- och skogsbruket, vilket kommer att stärka svensk landsbygd. Oljekommissionen bedömer att vi till 2020 bör kunna öka produktionen av bioenergi från jord- och skogsbruk med i storleksordningen 35 TWh.

LRF:s bedömning är att produktionen av bioenergi i Sverige kan öka med 30 TWh till år 2010. 30 TWh är lika mycket energi som krävs för att värma sex städer av Göteborgs storlek under ett år. Produktionen av ny bioenergi skulle enligt samma beräkning ge 25 000 nya jobb.

Landsbygdsprogrammet ger en rad möjligheter att på olika sätt främja produktionen och förädlingen av förnybar energi. Bland annat ges möjlighet att ersätta delar av planteringskostnaderna för att på jordbruksmark odla trädslag för energiändamål.

Vi vill öka tillväxten och energiuttaget från skogen

Tillväxten och därmed energiuttaget i svensk skog skall långsiktigt ökas genom högre ambitioner att ta tillvara råvara vid röjning, gallring och andra miljöanpassade metoder. Det kan också handla om att, odla gran och löv effektivare utan att kompromissa med miljöhänsyn.

Vi vill öka bioenergiproduktionen från jordbruket

För att nå vårt ambitiösa mål vill vi underlätta att odla energigrödor och energilövträd på trädad och nedlagd åkermark. Vi ska utnyttja landsbygdsprogrammets möjligheter att på olika sätt främja produktionen och förädlingen av förnybar energi. Energigrödpremien är en viktig stimulans.

Vi vill utveckla nya bioråvaror och effektivare produktionsmetoder

Svensk forskning inom växtfysiologi och växtmolekylärbiologi har stor potential. Detta kan ge nya industriella bioråvaror och effektivare produktionsmetoder som kan bli viktiga för de areella näringarna och till dessa knutna industrier i en hårdnande internationell konkurrens. En viktig förutsättning för nyttjandet av kunskaperna är att det inte får innebära risker för människors och djurs hälsa eller för miljön, samt att det är förenligt med högt ställda etiska krav.

Vindkraften ska byggas ut

Vindkraft är det energislag som har potential att öka mest på kort tid. I Tyskland producerar vindkraften 26,5 TWh per år mot mindre än 1 TWh i Sverige, och detta trots att vårt land har både större areal och längre kuster. Potentialen för vindkraft är mycket stor. Den svenska vindkraftsindustrin står i startgroparna, och vindkraftsteknik håller på att utvecklas till en viktig svensk exportprodukt. Underleverantörer till vindkraftsindustrin finns över hela Sverige. Det svenska planeringsmålet på 10 TWh vindkraft till 2015 motsvarar enligt vindbranschens bedömning 7 000 arbetstillfällen.

Vi vill femdubbla vindkraften under mandatperioden

Vi socialdemokrater vill bygga 4 nya TWh vindkraft till 2010. Det innebär mer än en femdubbling på fyra år. Vi inrättar ett Nationellt centrum för vindkraft på Gotland i syfte att främja vindkraftsutbyggnaden. Pilotprojektstödet om 350 miljoner kronor inriktas till framför allt landområden med goda

vindförutsättningar för att underlätta en storskalig utbyggnad av vindkraften. Vindkraftverk orsakar en mycket liten negativ miljöpåverkan jämfört med andra energianläggningar. För att göra en kraftfull expansion av vindkraften möjlig ska tillståndprocessen göras snabbare och smidigare.

Vi vill ha effektivare och bättre transporter

Vi vill bryta vägtrafiksektorns beroende av olja genom ett brett arbete för effektivare transporter, ökad produktion av förnybara drivmedel, samt genom en övergång till en fordonspark som inte enbart är hänvisad till fossila bränslen.

Huvudstrategin är att det ska vara ekonomiskt fördelaktigt och förmånligt att välja miljövänliga alternativ. Men det handlar också om samhällsplanering och att samspelet mellan de olika transportlagen förbättras.

Vi vill styra över gods från vägtransporter till kombinationer av väg, järnväg och sjötransporter. Därför vill vi utreda och föreslå så kallade logistiknoder för sjöfart/järnväg/lastbil. Vi vill ge stöd till smarta logistiklösningar, exempelvis ett antal strategiskt placerade omlastningsterminaler.

Vi vill bygga ut och modernisera kollektivtrafiken. Restiderna med tåg, framförallt mellan stora befolkningscentra måste minska. Vi vill öka de ekonomiska drivkrafterna att använda kollektivtrafik till och från sitt arbete, och vi ska därför utreda hur skattesystemet ska kunna stärka förutsättningarna för den kollektiva trafiken.

Det är inte omöjligt att vi i framtiden driver delar av vår bilpark på bränsleceller eller vätgas. För att utveckla framtidens bilar behöver vi kunskap och teknikutveckling. Den socialdemokratiska regeringen har tagit initiativ till flera viktiga insatser för att utveckla ny miljövänlig teknik på ett sätt som samtidigt stärker svensk industris internationella konkurrenskraft. I forskningsprogrammet Gröna Bilen 2 satsar staten och industrin mer än 800 Mkr tillsammans på utveckling av hybridmotorer, teknik för förnybara drivmedel och en uthållig transportsektor.

Vi vill se energisnålare flyg. I det senaste initiativet Gröna Flygplanet satsar vi tillsammans med industrin mer än 210 Mkr inriktade på lätta material och mer bränslesnåla flygmotorer för flyg- och rymdindustri.

Personbilsflottan ska förnygras med miljöbilar och bränslesnåla fordon

Målet är att minst varannan ny bil som säljs i slutet av mandatperioden ska vara miljöbil. Vi behöver en bilpark som är avsevärt effektivare på att använda sina

bränslen. Därför fortsätter vi med skattesubventioner och andra stimulanser - både till miljöbilar och förnybara drivmedel. Den som har en tjänstebil som kan drivas med miljövänliga bränslen får förmånsvärdet reducerat. Med en förstärkt skrotningspremie ska bilar utan katalysator skrotas ut.

Nya dieslbilar med partikelfilter får skatterabatt. Personbilar, bussar och lastbilar som har miljövänligare motorer ska få lägre skatt. Införandet av den koldioxidbaserade fordonsskatten fullföljs och utvärderas.

Som ett resultat av den breda politik vi bedrivit för att stimulera miljöbilar har miljöbilsförsäljningen formligen exploderat. Antalet nyregistrerade miljöbilar ökade med 270 procent mellan augusti 2005 och augusti 2006.

Vi vill ersätta bensin och diesel med förnybara drivmedel

Som ett första steg vill vi att användningen av förnybara drivmedel minst fördubblas under mandatperioden. Vi vill förlänga skattenedsättningen för biodrivmedel till 2013 och ta fram långsiktiga styrmedel för fortsatt tillväxt och användning av biodrivmedel.

Vi vill öka inblandningen av etanol i bensin till tio procent, och vi arbetar därför hårt för att EU ska tillåta detta. En ökad låginblandning skulle i ett slag minska oljeanvändningen radikalt både i Sverige och i resten av Europa.

För att få ett genombrott för miljöbilar och förnybara drivmedel är tillgänglighet i hela Sverige viktigt. Därför kräver vi att större bensinstationer ska vara skyldiga att ha pumpar med förnybara fordonsbränslen. 50 miljoner kronor anslås 2006 till satsningen och 100 miljoner kronor 2007 för att stimulera bland annat biogas på tankställena.

De lokala investeringsprogrammen (LIP) och klimatinvesteringsprogrammen (KLIMP) har bidragit till framställning av förnybara fordonsbränslen.

Nytt investeringsprogram och nytt forskningsprogram mot oljeberoendet – två miljarder per år

Sveriges beroende av olja ska brytas till 2020. Vi vill att Sverige ökar sin produktion av moderna drivmedel inom skogs- och jordbruket. Energieffektivitet, grön elproduktion och teknikutveckling gör Sverige rikare och grönare.

Därför krävs nationell samling kring två omfattande utvecklingsprogram – ett för investeringar och ett för forskning. (Valmanifestet 2006)

För att ytterligare påskynda omställningen vill vi nu införa ett nytt investeringsprogram och ett nytt forskningsprogram för att minska förbrukningen och beroendet av olja. Fullt utbyggda kommer dessa program att omfatta 2 miljarder kronor per år. Programmen ska driva på utvecklingen så att vi kan klara vår energiförsörjning med en radikalt minskad oljeanvändning år 2020.

Genom programmen vill vi öka kunskapsutvecklingen och förstärka forskningen för att kunna bryta oljeberoendet. Vi behöver forskning om hur vi ska kunna bygga energisnålare bostäder, få ut mer energi från våra åkrar och skogar, utveckla en mer resurssnål transportsektor, flyga snålare, få effektivare processer i industrin och få fram den nya generationens energieffektivare drivmedel.

Forskningsprogrammet ger bland annat möjlighet att stärka utvecklingen inom solenergi, vågkraft, vätgas och bränsleceller. Dessutom kan det ge oss förbättrad kunskap om hur vi människor agerar och beter oss, i våra egenskaper som trafikanter, konsumenter, beställare och producenter.

Målet att bryta oljeberoendet ska vara uppfyllt inom 14 år. I en första fas ska programmen stärka forskning, utveckling och investeringar inom energieffektivitet, biodrivmedel och transporter.

Investeringar och forskning för energieffektivisering

Investerings- och forskningsprogrammen ska bidra till:

- **Energieffektivare fastigheter**

Forskningen om energieffektivisering behöver förstärkas – såväl för tekniska lösningar som om brukarbeteenden. Programmet ska kunna bidra till forskning och stimulans för att öka sektorns energieffektivitet. Det är viktigt att nybyggda hus använder bästa teknik för att kunna kombinera energieffektivitet med attraktivt boende. Det befintliga fastighetsbeståndet skall moderniseras utifrån samma målsättning. Programmen ska kunna användas exempelvis för att stödja utvecklingen av lågenergihus.

- **Energieffektivisering inom industrin**

Den 1 januari 2005 infördes PFE, ett frivilligt femårigt program för energieffektivisering i energiintensiva industriföretag. Det ska bidra till effektivare elanvändning och starkare konkurrenskraft inom svensk industri. Vi vill nu gå vidare med energieffektivisering inom näringslivet inom ramen för investeringsprogrammet – med fler berörda företag och fler åtgärder. Forskningen om branschspecifik energieffektivisering behöver förstärkas.

Investeringar och forskning för biodrivmedel

Målet för mandatperioden är klart. Vi vill kraftigt öka användningen och produktionen av biodrivmedel, samt öka uttaget av bioenergi från skog och åker. För att öka biodrivmedelsanvändningen krävs insatser i hela kedjan. Investerings- och forskningsprogrammen ska därför kunna bidra till forskning och investeringar - från odling och framställning till distribution och användning.

Idag spelar etanolen, som tillhör den första generationens drivmedel, en betydande roll. Dels för att ersätta bensin, men också som vägröjare för miljöbilar. För att få ett kommersiellt genombrott för energieffektivare drivmedel, som DME, FTD, metanol, biogas, etanol ur vedråvara och energi från svartlutsförgasning, vill vi stimulera efterfråga, forskning, samt investeringar i anläggningar.

Inom investerings- och forskningsprogrammen skall olika pilot- och demonstrationsanläggningar och fullskaleanläggningar för biodrivmedelsproduktion stimuleras, exempelvis:

- **Förgasning av biomassa**

Förgasad biomassa har potential att bli ett energieffektivt och miljövänligt bränsle. En förgasningsanläggning av biomassa finns förlagd i Värnamo. Forskningsprojektet i Värnamo har hittills finansierats av EU med 85 Mkr, Energimyndigheten med 75 Mkr och cirka 35 Mkr från industrin.

- **Förgasning av svartlut**

Energi genom svartlutsförgasning är en ren och effektiv energi från bi- och restprodukter från framställning av pappersmassa. Vi vill se en utvecklad produktion av drivmedel från denna energikälla – som har potential att ersätta flera procent av vår elanvändning eller en betydande del av drivmedlen. Pilotanläggning för svartlutsförgasning finns i Piteå, med planer att bygga en fullskalig anläggning år 2008.

- **Metoder att få fram etanol från skogsråvara**

Att kommersialisera produktion av etanol från cellulosa skulle vara ett historiskt genombrott av stor betydelse, och forskning pågår runt om i världen. I Sverige finns en pilotanläggning för processen i Örnköldsvik. Där finns planer på en uppskalning för kunna utveckla den industriella verksamheten.

- **Bioraffinaderier**

Bioraffinaderier kan med hög verkningsgrad producera biodrivmedel, samt el och värme ur bland annat ved.

Investeringar och forskning för biogas ur grödor och restprodukter

Avloppsslam, vall, jordbruksrester och annat avfall kan rötas för att få biogas. Det handlar om avfall som oavsett måste tas om hand, och som genereras överallt där det finns människor. Biogasen har därmed fördelen att den både kan produceras och användas lokalt i alla regioner.

Investerings- och forskningsprogrammen ska bidra till att utveckla biogasen:

Vi vill använda investerings- och forskningsprogrammen till insatser för att stödja introduktion och distribution av biogas, och för att utveckla biogasproduktion och biogasanvändning. Potentialen är stor. Biogasbranschen bedömer att en tjugoprocentig övergång till biogas som fordonsbränsle skulle skapa 60 000 arbetstillfällen. Inte minst är biogas ett effektivt bränsle för kollektivtrafik.

Vi vill se en bred utveckling för biogasen i allt från gårdsbaserad biogasproduktion i liten skala, till storskalig produktion runt storstäder. Biogasen kan ge el och värme men är också ett effektivt fordonsbränsle. Sverige är framstående på biogasområdet.

Investeringar och forskning för förbättrade transporter

Investerings- och forskningsprogrammen ska bidra till:

- **Att stimulera smarta och effektiva transportlösningar**

Bland annat vill vi styra över gods till järnväg och sjötransporter. Programmen kommer att kunna ge stöd till anläggandet av omlastningscentraler och andra lösningar för att förbättra logistiken och samspelet mellan trafikslagen. En effektivare transportsektor behöver också en bättre trafikplanering genom att använda ny teknik och nya lösningar, som GPS och ITS (intelligenta transportsystem). Programmen ska också stimulera till IT-lösningar som bättre möjliggör distansarbete och resfria möten.

- **Att stärka kollektivtrafikens attraktivitet**

Investerings- och forskningsprogrammen kommer att kunna stödja pilot- och utvecklingsprojekt för exempelvis nya betalningssystem, information och andra lösningar för att öka snabbhet, komfort och turtäthet i kollektivtrafiken.

Investeringar och forskning för innovation och ny teknik

För att bryta oljeberoendet krävs åtgärder inom alla samhällsområden och många forskningsdiscipliner, och insatser under många år. Investerings- och forskningsprogrammen har tre fokusområden. Men ska inte vara förhindrade att också kunna bidra till andra innovativa lösningar och ny teknik som syftar till ett effektivt och förnybart energisystem.

En miljöpolitik för framtiden

”Sverige ska vara ett land med ren luft, rent vatten och friska marker. Vi vill värna den biologiska mångfalden. Farliga kemikalier måste fasas ut. Vi vill rädda den känsliga och unika havsmiljön i Östersjön. Ytterligare insatser behövs för att minska övergödningen och stoppa utfiskningen. Länderna i vår del av Europa måste samverka.”
(Valmanifestet 2006)

Rädda havsmiljön

Miljösituationen längs Sveriges kuster är idag alarmerande. Övergödning, miljögifter, utfiskning och nedsmutsning från sjöfarten hotar ekosystemen både till havs och på land. Östersjön är särskilt känsligt; det visar inte minst de senaste somrarnas algbloomingar.

Den nationella aktionsplanen ska genomföras

Problemen i havsmiljön kräver långsiktigt arbete på internationell, nationell och lokal nivå. Förra året presenterade den socialdemokratiska regeringen en havsmiljöstrategi som på ett kraftfullt sätt pekar ut den strategiska inriktningen för havsmiljöarbetet. Ett resultat av strategin är den nationella aktionsplan för havsmiljön som nu genomförs för att vända utvecklingen för Östersjön och Västerhavet.

Sverige tog ledningen i det gemensamma arbetet bland Östersjöstaterna genom att få Östersjön klassat som särskilt känsligt havsområde (PSSA). Klassningen innebär att det går att ställa hårdare krav på fartygstrafiken, bland annat genom trafikseparering och särskilda rutter. Lagstiftningen mot illegala oljeutsläpp har skärpts och arbetet att med förhindra och lagföra brott har intensifierats. Inom EU ska alla fartyg ha dubbelskrov senast 2010 och samma krav internationellt 2015.

Att rädda havet kräver aktivt internationellt arbete

Haven är gränsöverskridande. Inget land kan ensamt åtgärda havsmiljöproblemen. Arbetet på internationell nivå är avgörande för om vi ska lyckas.

Forskningsarbetet måste öka. Vi vill därför skapa ett internationellt forskningsinstitut för Östersjöns miljö.

Vi har också genom ett miljöministermöte i Stockholm fått alla östersjöländer att gemensamt arbeta för att nästa år kunna anta en offensiv handlingsplan för att rädda Östersjön. Då enades man också om att Östersjön skulle vara ett pilotområde för genomförandet av EU:s marina strategi. Som ett viktigt led i att utveckla handlingsplanen arrangerar Sverige ett möte mellan Östersjöländernas miljö- och jordbruksministrar, i Visby våren 2007.

Övergödningen måste stoppas

Övergödningen är det största hotet mot Östersjön med algblomning och döda bottenar som följd. En mängd åtgärder genomförs: bland annat skatt på handelsgödsel som tas ut från näringen. Skatten finansierar rådgivning och forskning i jordbrukssektorn.

Vi ska förbjuda tvätt- och diskmedel med fosfater och förbättra reningen från våra avlopp. Sverige bidrar till att delfinansiera investeringar i moderna avloppssystem i Baltikum, Polen och Ryssland. Anläggning av våtmarker fortsätter. Totalt har 3 300 hektar våtmarker anlagts sedan 1995. Det har minskat nytillskottet av kväve från jordbruksmark med ca 400 ton per år.

Vi måste gå vidare i att identifiera de källor som orsakar övergödning genom en systematisk genomgång av våra kuster. Vi behöver öka forskningsinsatserna. Ny teknik behöver utvecklas för att samla upp alger vid kraftig algblomning, liksom teknik för att syresätta de särskilt drabbade kustområdena där det råder bottendöd.

Fiskebestånden måste räddas

Sverige är pådrivande i reformeringen av EU:s fiskepolitik, i syfte att bevara de hotade fiskbestånden och skapa ett uthålligt fiske. Regeringen driver frågan om ett totalt torskfiskestopp för Östersjöns östra bestånd.

Hela åtta procent av Sveriges territorialvatten är i dag skyddat som naturreservat, nationalpark, djurskyddsområde eller Natura 2000. Ett fiskefritt område har inrättats i Östersjön och ytterligare sex är på gång; tre i Västerhavet och tre i Östersjön. Ytterligare 14 marina naturreservat ska inrättas fram till 2010. Sverige fortsätter att driva frågan om förbud mot bottentrålning utanför nationella ekonomiska zoner.

Vi vill fasa ut de farligaste kemikalierna och rena luften

Vi vill fortsätta kampen mot de farliga kemikalierna. Vi vill arbeta för ökad kunskap om kemikaliernas effekter. Vi vill avveckla de farligaste kemikalierna – de som är cancerframkallande, långlivade och som lagras i människors och djurs kroppar. Vi vill också med hjälp av principerna om försiktighet och ersättning tvinga fram möjligheten att välja mindre farliga ämnen. Användningen av kvicksilver ska fasas ut till 2010.

För att nå våra uppsatta mål har vi arbetat intensivt för en stark kemikalielagstiftning inom EU, och för en global kemikaliestrategi. Vi har inlett arbetet med att fasa ut de farligaste bromerade flamskydden bland annat genom nationellt förbud. Regeringen har i år beslutat att förbjuda användningen av det bromerade flamskyddsmedlet dekaBDE. Nästa steg är att intensifiera tillsynen av företags ansvar att byta ut farliga ämnen den så kallade substitutionsprincipen.

Förbättra luftkvaliteten

Den svarta röken från industrins skorstenar har försvunnit, men föroreningar i luften är fortfarande ett stort problem. Partiklar i luften bidrar till drygt 1000 förtida dödsfall om året i Sverige. Barn som växer upp i förorenade omgivningar löper risk att få nedsatt lungfunktion som vuxna. Det är oacceptabelt. Flera insatser krävs, bland annat får nya dieslbilar med partikelfilter en skattelättnad. Det lyckade försöket med trängselskatten bidrog till att förbättra luftkvaliteten i Stockholm.

Renare luft kräver internationellt samarbete

Luftföroreningar är både lokala och gränsöverskridande och kräver insatser både här hemma och internationellt. En skarp EU-politik på miljöområdet gör skillnad både för Sverige och i unionen. Sverige driver därför aktivt frågan om ett gemensamt europeiskt gränsvärde för hälsofarliga partiklar i omgivningsluften. Vi arbetar aktivt för att utsläppstaken ska skärpas för svaveldioxid, flyktiga organiska ämnen (VOC), kväveoxider och ammoniak. Vi vill införa utsläppsregler för mindre anläggningar och skärpta utsläppsvärden för större förbränningsanläggningar.

Vi arbetar på att införa miljödifferentierade avgifter för fartyg inom EU och hårdare krav på utsläppen från sjöfarten inom den internationella sjöfartsorganisationen IMO. Vi vill att EU går vidare med försöken att få ner bilarnas bränsleförbrukning, och för att skärpa avgaskraven generellt och särskilt på dieslbilar, där kraven ska motsvara bensinbilarna när det gäller kväveoxider.

Naturen - en viktig del av vår välfärd

En rik natur är en viktig del av vår välfärd och allemansrätten och strandskyddet är unika tillgångar. Naturen är även en grundförutsättning för vår basindustri liksom för friluftsliv och folkhälsa.

Vi vill fortsätta utveckla naturvårdspolitiken

Att ta hand om våra skyddade områden är en viktig uppgift och en möjlighet för regional och utveckling. Det kan handla om att informera om naturområden, svara för skötsel, och se till att tillgängligheten är god. Turism är en viktig möjlighet att utveckla naturreservat och nationalparker som en resurs för regional utveckling.

Den socialdemokratiska regeringen har ökat satsningarna på naturvård och biologisk mångfald under den senaste mandatperioden. Ett intensivt arbete pågår för att utvidga arealen skyddade områden, till lands och till havs. Vi vill fortsätta stimulera lokala naturvårdssatsningar för att fler människor än dem som har erfarenhet och friluftsvana hittar vägen ut i naturen. Det handlar om att nå ut till barn och ungdomar. Det handlar om att beakta jämställdhetsaspekter och integration. Och det handlar om att äldre och funktionshindrade ska kunna komma ut i naturen.

Socialdemokratisk politik för en grön omställning ger resultat

I mars 1996 lanserade vi socialdemokrater visionen om det gröna folkhemmet – en offensiv socialdemokratisk vision för tillväxt, välfärd och god miljö. En översikt över miljö- och energipolitikens utveckling under tolv år av socialdemokratiskt regeringsinnehav visar på höga ambitioner och goda resultat. Miljöarbetet har under de här tolv åren brutit ny mark och blivit världsledande. Energipolitiken har gett ny, förnybar el i våra ledningar.

Sverige intar en ledande roll i utvecklingen av nya politiska styrinstrument på miljöområdet som rönt internationell uppmärksamhet. Vi har som ett av få länder i världen lyckats visa att det är möjligt att förena ekonomisk tillväxt med miljöhänsyn.

Den offensiva energi- och miljöpolitik med tydliga miljökrav som vi socialdemokrater bedriver utgör också en konkurrensfördel för svenska företag. Inklusivt förnybar energi når exporten av svensk miljöteknik i dag ett värde av 25 miljarder kronor med en tillväxt på 15 procent. Ingen annan exportbransch har så stark utveckling. Miljöteknikföretag sysselsätter omkring 100 000 personer i

Sverige. Den svenska miljösektorns totala omsättning är, enligt SCB, cirka 240 miljarder kronor. Sverige är utan tvekan ett av världens ledande länder på miljöteknikområdet.

Elcertifikatsystemet har införts för att stimulera förnybar el. Det har redan gett hela 5 nya TWh el, och ambitionen har höjts till att ge 17 TWh till 2016. Kraftfulla åtgärder för energieffektivisering har vidtagits. Energiforskningen har bibringat kompetens och nya produkter. 30 000 hushåll har redan ansökt om att byta värmepanna till ett miljövänligt uppvärmningssystem med våra konverteringsstöd. Vindkraften står inför en storskalig utbyggnad och vindkraftsindustrin lovar arbetstillfällen och export.

En ny, sammanhållen miljölagstiftning, miljöbalken, har införts. Ett långsiktigt, systematiskt arbete bedrivs idag över hela landet för att uppnå miljömålen inom en generation. Vi har lanserat en kraftfull klimatpolitik. Vi har skärpt kemikalielagstiftningen. Naturvärden har fått kraftigt ökade resurser och en skarp social profil där naturmiljöns betydelse för friluftsliv och folkhälsa sätts i förgrunden. Sverige har också spelat en aktiv och framgångsrik roll i det europeiska och globala miljöarbetet, särskilt när det gäller hållbar utveckling, klimatfrågor och kemikalier. Försurningen har minskat, och utsläppen av övergödande ämnen har avtagit. Ohälsa relaterad till miljön på grund av luftföroreningar har minskat.

Genom skärpta krav på utsläpp från industrier, förbränningsanläggningar och trafik har utsläppen av svaveldioxid, kväveoxider, fosforföreningar - liksom nedfallet av tungmetaller som kvicksilver, bly och kadmium - minskat avsevärt. Sverige är också det EU-land (bland de tidigare 15 medlemsländerna) som har lägst utsläpp av växthusgaser mätt i ton/person och i relation till BNP. Utsläppen av växthusgaser har minskat med närmare tre procent i jämförelse med 1990 års nivå.

Vår miljöpolitik väcker uppmärksamhet i omvärlden

- The World Conservation Union har i en forskningsrapport visat att Sverige är världsledande bland 181 länder på att öka välståndet utan att samtidigt öka trycket på miljön.
- OECD beskriver Sverige som världsledande på att utveckla ekonomiska styrmedel och systematiskt miljömålsarbete.
- Sverige är världstvåa (efter Nya Zeeland) i en utvärdering gjord av miljöexperter vid de amerikanska universiteten Yale och Columbia i januari 2006 där 131 länder betygsatts utifrån indikatorer som miljöhälsa, luftkvalitet, vattenresurser, biologisk mångfald, naturresurser och uthållig energi. Sverige är ett föregångsland i omställningen till ekologisk hållbarhet.

Slutsatser

Vi socialdemokrater står för en offensiv och ambitiös miljö- och energipolitik som präglas av en helhetssyn. Det gröna folkhemmet är en integrerad del av välfärdspolitiken där människors hälsa, god miljö och välfärd för alla värnas. Därför vill vi minska utsläppen av växthusgaser, fortsätta fasa ut de farliga kemikalierna och genomföra en nationell aktionsplan för att rädda miljön i Östersjön. Därför vill vi bryta Sveriges oljeberoende.

Sverige behöver en aktiv politik för en grön omställning som är långsiktig och uthållig. Socialdemokraterna har en sådan politik.

